

Via [deze link](#) kun je je tot en met **donderdag 7 maart** aanmelden voor het symposium. Bij de registratie vragen we je om je eerste en tweede keuze voor de sessies in te vullen. We doen onze uiterste best om je eerste keuze(s) te honoreren.

Een overzicht van de interactieve sessies van Ronde 1 vind je [hier](#).

A

maximaal 40 deelnemers

Serious game II - samen op pad naar een veerkrachtig beekdallandschap

*Gespreksleiders:
Marlies van Ree & Myrjam de Graaf*

Landelijke, regionale en lokale overheden staan samen met andere partijen in het landelijk gebied voor de uitdaging om plannen te maken voor een klimaatbestendige toekomst. Een toekomst met op veel terreinen nog grote vraagtekens. Welke maatregelen passen bij de klimaatdoelen en hoe plaats je die vervolgens in de tijd? Om overheden meer bekend te maken met het concept van ontwikkelpaden, hebben we binnen KLIMAP een serious game ontwikkeld. In deze sessie van anderhalf uur buig je je samen met je team over het fictieve beekdallandschap *Klimaptopia*. Van keuzes die richting geven voor het bereiken van natuur-, water- en klimaatdoelen naar klimaatadaptieve toekomstvisies en weer terug naar de maatregelen van vandaag en morgen. En dat alles in een wereld vol onverwachte gebeurtenissen... We sluiten de sessie af met een reflectie op het spel en de inzichten die het heeft opgeleverd.

B

maximaal 20 deelnemers

Omschakelen van water afvoeren naar water vasthouden

*Gespreksleiders:
Kees Peerdeman & Dimmie Hendriks*

Om verschillende opgaven in het waterbeheer te realiseren is verhoging van de grondwaterstand nodig. Dit verbetert de beschikbaarheid van water, zorgt voor meer kweldruk in natuurgebieden en verhoogt de basisafvoer van beken. Verhoging van de grondwaterstand is mogelijk door water vast te houden, extra water aan te voeren en minder grondwater te onttrekken. Om enig significant effect te bereiken moeten deze maatregelen op grote schaal worden toegepast. Met als onvermijdelijk gevolg dat lokale en regionale laagtes vaker, langer of permanent nat worden. En dat merken de grondgebruikers. Vernatting vraagt om een nieuwe balans in het watersysteem en een afweging tussen opgaven en belangen.

In deze sessie verkennen we mogelijke richtingen naar zo'n nieuwe balans. Hierbij concentreren we ons op de omschakeling van afvoeren naar vasthouden van water.

C

maximaal 20 deelnemers

Groter gemaal of groene toekomst? Ontwikkeling van een klimaatrobuuste IJsselvallei

*Gespreksleiders:
Rozemarijn van den Berg & Ad Jeuken*

Wil je weten hoe een vervangingsopgave kan leiden tot klimaatbestendige gebiedsontwikkeling? En hoe langetermijnopgaven en kortetermijnacties hierin kunnen samenkomen? Schrijf je dan in voor deze sessie.

In verband met de vervanging van gemaal Terwolde wilde Waterschap Vallei en Veluwe de mogelijkheden onderzoeken om de Noordelijke IJsselvallei zelfvoorzienend te maken op watergebied. Hiervoor zijn alternatieve richtingen (meer of minder Water en Bodem Sturend) ontwikkeld, waarin aanpassingen in waterbeheer en landgebruik samengaan om toekomstige perioden van droogte en wateroverlast beter het hoofd te kunnen bieden. En ook veranderingen in economisch perspectief voor het gebied. Na een korte toelichting reflecteren we samen aan de hand van vragen op deze casus en de aanpak, en kijken we ook naar wat deze betekenen voor andere gebieden in Nederland. Zijn er andere gebieden – misschien jouw gebied? – met vergelijkbare kansen? Je input is welkom!

D

maximaal 20 deelnemers

Ontwikkelpaden in een regionaal gebiedsproces in de Vechtstromen

*Gespreksleiders:
Sjon Moninx & Gé van den Eertwegh*

Met klimaatverandering verandert het weer. Dit levert grote en urgente opgaven voor natuur, landbouw, infrastructuur en gebouwen, voor beken en waterkwaliteit. De gevolgen van klimaatverandering kunnen worden verminderd door meer water vast te houden in de winter én minder water te gebruiken in de zomer. Alleen een aanpak op het systeemniveau doet recht aan alle belangen. Deze aanpak vraagt om een aangepaste strategie, rol en werkwijze van het waterschap. Het waterschap als regisseur en kennishebber van oppervlaktewater in samenhang met grondwater en waterkwaliteit. Hoe krijg je de inzichten vanuit een projectteam ook tussen de oren in de rest van de organisatie? En hoe zorg je voor vertaling naar concrete en grootschalige acties? Dit vraagt om schaken op verschillende borden tegelijkertijd, inhoud en proces, operatie en strategie. In deze sessie delen we de inzichten en ervaringen vanuit Waterschap Vechtstromen en hopen we vooral ook te leren van de ervaringen van anderen over hoe je meters kunt maken én mensen kunt meenemen.

E

Water en Bodem Sturend – pijnlijke keuzes?

*Gespreksleiders:
Ruud Bartholomeus & Bas Breman*

Klimaatverandering is inmiddels een gegeven. Wat in het klimaat gebeurt legt grote druk op watersystemen en het watergebruik in Nederland. In de Kamerbrief 'Water en bodem sturend' stelde het Rijk een andere aanpak voor; een die het land beter weerbaar moet maken tegen extreme regenval én droogte. Maar wat betekent zo'n beleidsprincipe of voornemen wanneer je ermee aan de slag moet in de praktijk? Wie heeft eigenlijk de regie? Wie betaalt de rekening? Hoe verdelen we de pijn? En hoe gaan we daarover in gesprek, waar nodig via 'ongemakkelijke dialogen'? Maar ook: welke kansen biedt deze nieuwe aanpak? Een kenmerk van transities is dat er aandacht gaat naar de opbouw van iets nieuws en het afbouwen van bestaande activiteiten en ontwikkelingen. Juist dat afbouwen is vaak omgeven met taboes en weerstand, waardoor mensen het vaak vermijden. Hoe maken we dit toch (ook) bespreekbaar? Deze sessie bestaat uit presentaties, korte pitches en stellingen. Maar bovenal voeren we het 'goede' gesprek door te oefenen met een eerlijke én ongemakkelijke dialoog.

F

Passende gewasmaatregelen voor een klimaatbestendige toekomst

*Gespreksleiders:
Jeroen Geurts & Joachim Deru*

De verwachting is dat de toekomst meer droge zomers brengt, zoals de laatste jaren al gebeurde. Tegelijkertijd is er behoefte aan gebieden waar we water langer kunnen vasthouden en opvangen bij piekbuien. En ook aan klimaatbestendige gewassen die beter tegen droogte kunnen (door diep te wortelen en minder te verdampen), het groeiseizoen kunnen verlengen, het vermogen van de bodem om water vast te houden vergroten, of die kunnen groeien in natte omstandigheden (paludicultuur).

In deze sessie delen we de nieuwste onderzoeksresultaten en inzichten uit de verschillende KLIMAP-proeven op het gebied van gewasmaatregelen. We wisselen graag met de deelnemers van gedachten over de verdere opschaling van deze maatregelen voor een klimaatadaptieve toekomst van de landbouw in de zandgebieden. Of zijn sommige gewasmaatregelen alleen op korte termijn interessant om door te kunnen gaan met business-as-usual?

G

Toepasbaarheid van Waterwijzer Landbouw en Waterwijzer Natuur voor gebiedsplannen

*Gespreksleiders:
Mirjam Hack-ten Broeke & Jelmer Nijp*

Binnen KLIMAP zijn verschillende tools ingezet in de casussen. Wanneer kies je voor welke tool en wat kan de rol zijn van de Waterwijzer Landbouw en de Waterwijzer Natuur?

We gaan in gesprek over een antwoord op deze vragen, met nadrukkelijke aandacht voor toekomstverkenningen en gebiedsplannen via een aantal voorbeelden. Zijn de tools goed inzetbaar? Wat ontbreekt eraan? Kunnen we inzicht krijgen in de effecten van scenario's voor een klimaatadaptieve gebiedsrichting waarbij bodem en water sturend zijn?

We gaan ook aan de slag met een eenvoudige oefening om de Waterwijzers te leren kennen. En we denken samen na over de gewenste ontwikkeling van de tools. Waar is de meeste behoefte aan? Laat je stem horen!